

Aikaa erilaisuudelle – Opiskelijoiden kokemuksia esteettömästä opiskelusta Kuopion yliopistossa

Esteetön opintopolku korkeakoulutuksessa -seminaari 10.11.2009

Elina Pekonen
elina.pekonen@uef.fi

Taustaa Pro gradu -tutkielmalle

- Korkeakoulutuksen esteettömyyteen ja opintojen ohjaukseen on kiinnitetty paljon huomiota viimeisten vuosien aikana kansainvälisesti ja kansallisesti.
  - lainsäädäntö, kannanotot, hankkeet ja ohjeistukset
  - > tavoitteena on ollut, että kaikilla toimijoilla on tasavertaiset mahdollisuudet opiskella, käyttää palveluita ja osallistua toimintaan.
- Kuopion yliopisto on ollut mukana ESOK-hankkeessa ja toiminut osatoteuttajana ESTOPT –projektissa. Lisäksi opiskelijoiden ohjauksen kehittämiseen ja opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseen on panostettu.
  - > miten edellä mainitut asiat näkyvät opiskelijan arjessa?

Tutkimuskysymykset

1. Millaisia kokemuksia yliopisto-opiskelijoilla on opiskelun esteistä?
2. Miten esteet tai haasteet ovat vaikuttaneet opinnoissa etenemiseen?
3. Millaista ohjausta ja tukipalveluita opiskelijat ovat saaneet ja kokevat tarvitsevansa?

Viitekehys ja teoriatausta

- Inklusiivinen opiskeluyhteisö
- Esteettömyys ja esteettömän yliopiston oikeutus
- Opiskelijana yliopistossa

Mukaiillen: Universell utformin av læringsmiljø (2009, 6)

Tutkimusaineisto

- Keräsin aineiston teemahaastattelemalla 17 Kuopion yliopiston opiskelijaa maalis-toukokuussa 2009
- Haastateltavia oli 4 eri tiedekunnasta ja 9 eri koulutusohjelmasta
- Iältään haastateltavat olivat 20-53 vuotiaita
- 2 haastateltavista oli miehiä ja loput naisia
- Valitsin haastateltavaksi sellaisia opiskelijoita, joilla oli kokemuksia opiskelun esteistä tai haasteista
- Teoriasidonnainen analyysimalli

Esteet, joita opiskelijat ovat kohdanneet opiskelussaan

- Vammat ja sairaudet (7)
- Sosiaaliset ja kulttuuriset haasteet (7)
- Oppimisvaikeudet (4)
- Taloudelliset haasteet (5)
- Ajanhallinta ja muun elämän yhteensovittaminen opiskelun kanssa (17)
- Opetukseen ja ohjaukseen liittyvät esteet (10)

Opintojen eteneminen

- Osa haastatelluista oli valittu opiskelemaan Kuopion yliopistoon ennen vuotta 2000. Opintojen alussa olevat opiskelijat olivat aloittaneet opiskelunsa vuonna 2009. Esteiden vaikutus opinnoissa etenemiseen
- Ei vaikutusta, opinnot etenevät hyvin (10) (Opiskelun laatu)
- Jonkun verran, opinnot ovat välillä hidastuneet ja/tai keskeytyneet, mutta etenevät (4)
- Vaikuttavat paljon, opinnot eivät etene ja on epävarmaa valmistuuko opiskelija koskaan Kuopion yliopistosta (3)
- 9 valmistunee viidessä vuodessa, 8:lla kestää pidempään

Ohjaus ja tuki

Hyvät käytänteet

- Alkuvaiheen tuutorointi, faktatuutorointi ja hopsohjaus
- Opiskelukavereiden ja perheen tuki merkittävässä asemassa
- Laitoksen tuki ja yhteisöllisyys auttavat jaksamaan
- Apuvälineitä on ollut saatavilla ja esteettömyysnäkökulmat huomioitu tilajärjestelyissä
- Verkko-opinnot ja –palvelut sekä kotitentit
- Avoimen yliopiston ohjaus henkilökohtaista
- Opintoasioiden osaston, oppimiskeskuksen, kirjaston ja kv-osaston palvelut toimineet
- Tukiryhmät (esim. I hope, esiintymisjännitysryhmä) -> tarve myös tulevaisuudessa

Ohjaus ja tuki

Kehittämiskohteet

- Henkilökohtainen ohjaus ja yhteiset toimintatavat/ohjeistus
- Koko opintopolun aikainen ohjaus ja tuki (hopsprosessi ja etenemisen seuranta)
- Urasuunnittelu, erityisen tärkeää erilaiselle opiskelijalle + integrointi laitoksen toimintaan
- Kehittämiskohteita fyysisen esteettömyyden puolella (esim. tietoteknia)
- Opiskelijoiden ajanhallinta
- YTHS:n jonotusajat mielenterveyspalveluihin
- Tiedottaminen muutoksista ja internetsivut

Johtopäätökset

- Opiskelussa koetaan olevan laaja kirjo esteitä ja haasteita, jotka ovat joko yksilöstä itsestään johtuvia tai yliopiston, ympäristön tai yhteiskunnan tuottamia
- Haastateltavien opinnot ovat kuitenkin edenneet suhteellisen hyvin. Joukossa niitäkin, jotka olivat epävarmoja valmistumisesta
- Opiskelijat ovat havainneet, että KY on panostanut esteettömyysasioihin -> opetuksessa ja ohjauksessa on inklusiivisen opiskeluyhteisön piirteitä
- Koulutusohjelmakohtaiset toimintaerot kuitenkin merkittäviä

Johtopäätökset

- Käytäntöjen yhtenäistäminen, kehittäminen, vastuuhenkilöt, yhteinen ohjeistus ja kulttuurin ymmärtäminen -> UEF (opiskelijat mukana kehittämistyössä)
- Resursseja ja pedagogista koulutusta ohjaajille, kuinka kohdata erilaisia opiskelijoita ja miten ohjata heitä
- UEF:n sitoutuminen esteettömyysasioihin ja ohjauksen kehittämiseen -> yliopistotason linjaus
- Yliopisto-opiskelijoiden tulee olla itseohjautuvia ja vastuussa omasta oppimisestaan, mutta heillä tulee olla saatavilla riittävästi henkilökohtaista ohjausta ja tukea opintopolun eri vaiheissa ja ongelmatilanteissa